

afgiften i uforandret Skikkelse, idet nemlig *den Del* af Afgiften, der ækvivalerede den tidligere *Landgilde*, jfr. ovenfor, har maattet undergaa forskellige Ændringer. Herom bemærkes følgende:

Ved Arvefæstesköderne var det paalagt Bønderne at udrede *Landgilden* efter Jordebogen af 1753 med i alt 213 Td. 6 Skp. 3 Fdk. Rug, 289 Td. 7 Skp. 1½ Fdk. Byg og 222 Td. 1¼ Fdk. Havre, men det viste sig efterhaanden, at det var Bønderne umuligt at yde den in natura; navnlig var Høsten af Rug og Byg utilstrækkelig til baade at tilfredsstille Arvefæsternes eget Behov og Jordebogskassens Krav paa Landgilde. Efter Godsets Overlevering til Kronen gik da Rentekammeret snart ind paa et af den daværende Amtsforvalter stillet Forslag om, at Landgilden maatte omskrives til en Leverance alene i *Havre*, og i Overensstemmelse hermed approberede Rentekammeret i December 1771 en ny Jordebog, hvorefter Landgilden var omsat til i alt 1,257 Tdr. *Havre*, idet man havde vurderet Rugen til 2 Rdrl., Byggen til 9 Mark og Havren til 5 Mark pr. Td.; dog var en mindre Del af Landgilden ved samme Lejlighed bleven ansat i Penge¹⁹⁾. Denne Foranstaltning, som utvivlsomt alene sigtede til at hjælpe Arvefæsterne, forfejlede imidlertid ganske sit Maal. Følgen blev kun den, at Arvefæsterne havde lige saa ondt ved at skaffe al den megen *Havre* til Veje, som de tidligere havde havt ved at skulle levere det fornødne Maal af alle 3 Kornsorter. Og da tilmed Værdiforholdet mellem de 3 Kornsorter efterhaanden forandrede, idet Havren steg forholdsvis mere i Pris end Rug og Byg, blev Resultatet altsaa det, at Arvefæsterne nu kom til at yde mere i Landgilde end nogen Sinde før. Man havde imidlertid trods den tidligere almindelige Kontrakt slet ikke spurgt Bønderne om deres Mening, endsige indhentet deres Samtykke til den i 1771 foretagne Omskrivning af Landgilden, og heller ikke var noget blevet tinglæst herom. Naturligvis opkom der da heraf Vanskeligheder. Bønderne i *Selsmark* By besværede sig saaledes i 1786 over den dyre Landgilde, der ikke hjemledes ved deres Skøder, og Rentekammeret maatte da i Anledning af deres Ansøgning resolve: „Naar *Selsmark* Bønder ikke længer som forhen ønske at yde Landgildehavren efter Jordebogen af 1771, maa de svare den forrige Landgilde efter deres Skøder, og kunne de ikke yde den in natura, maa de betale den efter Kapitelstakst“²⁰⁾. Arvefæsterne valgte dette sidste og udstedte en Deklaration herom; Landgilden blev i Jordebogen forandret i Overensstemmelse hermed, og den betales saaledes endnu den Dag i Dag. Nogle Aar senere indkom der til Rentekammeret Besværinger fra en kjøbenhavnsk Brygger de Place, der havde købt en Bondegaard i Sandbjerg og nu udfandt, at han tabte ved at yde Landgilde efter Jordebogen af 1771, hvorfor han paastod at ville levere den i Overensstemmelse med Bestemmelserne i sit Skøde. Rentekammeret formentede først²¹⁾, at der nu var vundet Hævd paa den nævnte Jordebog; men da de Place holdt paa sin formentlige Ret, gik Rentekammeret, som derefter indhentede Kammeradvokatens Betænkning, omsider ind paa, at Bryggeren maatte levere Landgilden i Overensstemmelse med Arvefæstesködet enten in natura eller efter Kapitels-takst²²⁾. Da de Places Gaard efter hans Død atter kom i Bondeje, ansaas denne Tilladelse imidlertid for bortfalden, og alle Efterfølgerne have fremdeles svaret Landgildehavren efter Jordebogen af 1771. Dette er rimeligvis en Følge af, at Rentekammeret samtidig med Tilladelsen til de Place²³⁾ gav Amtsforvalteren Ordre til fremtidig at give alle Skøder, som bleve forelagte ham til Tinglæsningspaategning, Anmærkning om, at „Landgilden bør svares i Overensstemmelse med den i Aaret 1771 approberede Jordebog“. Senere vides det hele Landgildespørgsmaal ikke at være rejst paa ny²⁴⁾, og Grunden hertil er maaske den, at de gamle Skødeprotokoller paa en uforklarlig Maade

¹⁹⁾ Ligeledes.

²⁰⁾ Rigsarkivet: Sjællands Stifts Kontors Kopibog; Rentekammerskrivelse af 2. September 1786; heri omtales ogsaa den Vurdering af Kornet, man havde lagt til Grund ved Udarbejdelsen af Jordebogen af 1771.

²¹⁾ Sjællands Stifts Kontors Kopibog; Rentekammerskrivelse af 26. Oktober 1793.

²²⁾ Samme Kopibog; Rentekammerskrivelse af 18. Marts 1797, stilet til den daværende Amtmand.

²³⁾ Se sidstnævnte Skrivelse.

²⁴⁾ Se om Landgildehavrens Historie den vidtløftige Fremstilling i „Hørsholms Historie“, p. 197 ff.